

Els nobles de Valls a l'època dels Àustria

SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ

Les pàgines que segueixen han estat redactades bàsicament amb la informació extreta dels manuals notariais vallencs, servats a l'Arxiu Històric Comarcal de Valls (AHCV) i a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT), dels llibres sacramentals de la parròquia de Sant Joan de Valls (actualment a l'AHAT), de diversos manuals notariais dels fons de protocols notariais de Reus i Tarragona de l'Arxiu Històric de Tarragona (AHT), i del Fons Pedrolo de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrrega (AHCTa).

No cal dir que també s'ha consultat la bibliografia pertinent, dissortadament poc nombrosa.

Es fa referència, en conjunt, a vuit llinatges nobles que visqueren a la capital de l'Alt Camp en els segles XVI i XVII: Bellver, Ferrer, Moreda, Pedrolo, Rosselló, Segarra, Torner i Ubac, tots pertanyents a la noblesa no titulada de categoria intermèdia i inferior, ja que els seus privilegis nobiliaris pertanyen a les categories de donzell/cavaller —Ferrer, Moreda, Pedrolo i Ubac— i de ciutadans honrats —Bellver, Rosselló, Segarra i Torner.

També es fa menció de vuit nobles que, en el cinc-cents i el sis-cents i durant algun moment de les seves vides, residiren a Valls i hi tingueren casa parada, per la qual cosa eren considerats vilatans. Ens referim, concretament, a Galceran d'Aiguaviva, Francesc de Bac, Carles de Martí i Pol, Martí-Joan de Montbui, Antoni de Potau i Vidal, Rafael de Prunera i Carbonell, Lluís de Saiol i de Barberà i Joan-Jacint de Voltor.

Referint-nos només als llinatges amb apartat propi i deixant a banda les individualitats considerades a "Altres nobles", direm que la noblesa de dos d'aquests —Ferrer i Ubac— és d'origen medieval i que la de la resta té el seu origen en el sis-cents.

BELLVER

A Valls, durant l'edat moderna, eren nombroses les persones de cognom Bellver, per la qual cosa hom les anomenava amb el cognom acompanyat per un renom; aquest és el cas dels Bellver que vivien a la Pobra de Santa Anna, dits Bellver de Santa Anna, entre els quals sobresurt:

Joan Bellver

Era fill de Felip i Caterina i estava emparentat amb els Folc, de Vinyols, i els Batlle, de Vilaverd.

Fou mercader de professió i es dedicà als negocis.¹ La seva manera de ser activa i agosarada el féu triomfar àmpliament i el resultat fou la constitució d'un ampli patrimoni en cases, terres i censals que li permeté avalar la sol·licitud del privilegi de ciutadà honrat de Barcelona, el qual li fou concedit entre el 16 de gener de 1664, en què encara no surt citat com a ciutadà honrat, i el 6 de febrer del mateix any, en què ja ho fa.²

Contragué dos matrimonis: el primer amb Maria Cavaller, filla de Pere i de Caterina Cavaller, de Vinyols, que li aportà un dot d'un miler de lliures i féu testament el 7 d'octubre de 1642,³ i el segon amb Pasquala Marquès, filla de Llorenç Marquès, mercader de Montblanc, i d'Àngela, que aportà als Bellver el patrimoni gens menyspreable, encara que malmès per la guerra dels Segadors, dels Marquès.⁴

L'assoliment de la noblesa no li féu deixar pas les activats mercantils, ans al contrari. Referint-nos solament a les operacions efectuades amb posterioritat al febrer de 1664, en què sabem que ja era ciutadà honrat, direm que:

1. Són indicatius de la seva activitat mercantil els fets següents: el 13 d'abril de 1652 el batlle i els jurats de Senant li vengueren a carta de gràcia un catorzè dels fruits del terme per 6.500 lliures (AHT. Protocols de Montblanc. Reg. 3778, f. 307v); en el trienni 1660/1662 fou el col·lector del dret de bolla a Valls (AHCV. Protocols de Valls. Reg. 423, f. 261v); l'octubre de 1661, juntament amb Pere Batlle, de Vilaverd, tenia arrendat el quinzè dels fruits que es collien al terme de les Borges Blanques (AHCV. Protocols de Valls. Reg. 417, f. 402v); en el trienni 1661-1663 tingué arrendat el delme de Claravalls (AHCV. Protocols de Valls. Reg. 418, f. 179); l'abril de 1662 era l'arrendatari dels delmes de la comanda hospitalera de Granyena (AHCV. Protocols de Valls. Reg. 418, f. 268), i feia negocis amb Joan Compte, botiguer de Reus (AHT. Protocols de Reus. Reg. 4486, f. 372).

2. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 421, f. 45v i 82v.

3. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 231, s/f.; 392, document solt.

4. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 426, document solt.

- a) El 8 de març de 1664 proporcionà a Margarida de Rialp, vídua de Josep de Rialp, donzell d'Anglesola, i al seu fill Josep, blat, ordi i diners per un import de 1.200 lliures.⁵
- b) Sabem que, el juny de 1664, era l'arrendatari de l'onzè de Verdú.⁶
- c) Isabel de Corbera i de Ponç, vídua de Francesc de Santcliment i de Corbera, baronessa de Llinars i d'Altafulla, li arrendà, el 10 d'abril de 1665 i per un termini de quatre anys, els drets senyorials que percebia a Talavera, Pavia i Vallsanta pel preu total de 4.200 lliures.⁷
- d) La mateixa senyora li prengué, el 25 de maig de 1665, una lletra de canvi d'un miler de lliures.⁸
- e) El 14 de gener de 1666 agafà de Francesca d'Erill, vídua de Galceran de Cartellà, l'arrendament dels drets senyorials de l'Albi i Cervià, durant quatre anys i pel preu anual de 1.050 lliures.⁹

Amb l'ennobliment sentí la necessitat de posar la seva residència del carrer de la Cort a l'alçada de les circumstàncies, i és en aquest sentit que s'ha de prendre l'encàrrec que, el 10 d'octubre de 1664, féu a Josep Juncosa¹⁰ de pintar-li vint-i-tres quates i restaurar-li'n un altre. L'acord comprenia tres quadres de la història de Judit i uns altres tres de la història de la reina Ester,¹¹ un de sant Francesc de Paula, un de sant Magí,¹² tres de la història de sant Joan Baptista,¹³ un de santa Úrsula "ab tot son martiri",¹⁴ un de sant Antoni de Pàdua "ab alguna cosa de la sua història"¹⁵ i un del Salvador i els dotze apòstols;¹⁶ a més d'aquests quadres fets de nou, hi ha la restauració d'un de sant Joan, que Joan Bellver tenia penjat a la sala de casa seva, el qual havia de quedar "com

5. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 421, f. 126v.

6. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 421, f. 271v.

7. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 423, f. 195.

8. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 422, f. 177.

9. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 425, f. 48v.

10. Josep Juncosa, pintor i eclesiàstic, era natural de Cornudella i cosí de fra Joaquim Juncosa, de qui fou col·laborador.

11. Cadascuna d'aquestes pintures havien de mesurar deu pams d'alçària i vuit d'amplària.

12. Les dimensions d'aquests dos quates eren nou pams d'alçària per quatre d'amplària.

13. Cadascun de nou pams d'alçària per dotze d'amplària.

14. De nou pams d'alçària per dotze de llargària.

15. De set pams d'alçària per dotze de llargària.

16. Aquests tretze quadres havien de mesurar vuit pams d'alçària per sis d'amplària i les figures havien de ser de cos sencer.

si fos nou". Tots els quadres havien de ser pintats a l'oli i la feina s'havia d'enllestir en el termini d'un any. Ambdues parts establiren el preu de la feina en 200 lliures, que serien pagades d'aquesta manera: 50 lliures aleshores; 50 més quan es rebrien els quadres de les històries de Judit i Ester i els de sant Francesc de Paula, sant Magí, el Salvador i sant Joan, 50 més en ser lliurats els de la història de sant Joan; el de santa Úrsula i el de sant Antoni de Pàdua, i les 50 restants en ser consignat l'apostolat.¹⁷

Joan Bellver atorgà el darrer testament el dia de Santa Tecla de 1669, en mans del notari Gabriel Malet, i morí poc després. En les darreres voluntats deixà la dona usufructuària dels seus béns i li llegà totes les obres i millores fetes en les finques montblanquines dels Marquès que ell havia pagat, més les propietats adquirides a Montblanc, tret de la castlania i les cases que havien estat de Carles de Calders, i, en cas que no s'entengués amb l'hereu, li assignà una renda anual de 500 lliures, el catorzè dels fruits de Senant i la casa de la plaça de l'Abeurador de Santa Anna. Com a hereu designà Felip Bellver i Cavaller, fill del primer matrimoni, a qui imposà l'obligació de pagar els estudis dels seus germans, i en el seu defecte els altres fills i filles, començant per Llorenç i Ignasi.¹⁸

Pasquala Marquès, en morir el marit, prengué les regnes de l'administració de la hisenda familiar fins ben entrats els anys noranta, i això tant a causa de ser una dona de caràcter com per les morts prematures del fillastre Felip i del fill Joan i la minoritat de la néta Ramona. Féu testament el 4 de juny de 1694, davant Miquel Calvet, però no morí fins el novembre de 1698.¹⁹

Els fills de Joan Bellver

A Joan Bellver li coneixem sis fills: Felip Bellver i Cavaller, del primer matrimoni, i Joan, Àngela, Llorenç, Ignasi, Josep i Anna-Maria Bellver i Marquès, del segon.

Felip Bellver i Cavaller

El seu pare el designà hereu, però no pogué gaudir els béns dels Bellver gaires anys ja que morí pot després del 28 d'abril de 1672, en què sabem que encara estava viu.²⁰

17. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 421, f. 405.

18. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 437, document solt.

19. AHAT. Valls. Òbits, 1685-1708, f. 275.

20. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 515, f. 195.

En el testament que redactà el 10 de desembre de 1670 disposà que les seves despulles fossin soterrades a la tomba familiar, i deixà 400 lliures a la tia paterna Dorotea i 200 a la germanastra Anna-Maria; pel que fa al seu hereu, disposà que ho fos el que ho era de la casa dels Bellver, segons les disposicions testamentàries del seu pare.²¹

Joan Bellver i Marquès

L'any 1676 contragué matrimoni amb Maria Coll i Urrea, filla de Joan Coll, ciutadà honrat, i de Cecília Urrea.²² La seva mare, per garantir-li la subsistència, li traspasà censals d'un capital de 25.050 lliures;²³ a aquesta primera donació n'afegí, el 7 de març de 1676, una altra d'un miler de lliures dels quatre milers que, en els capítols matrimonials, li havia promès que rebria després de la seva mort.²⁴

Vidu de la primera esposa i amb només una filla, desitjava assegurar-se la successió masculina i per això es decidí a contreure un segon matrimoni; l'esposa elegida fou Antònia Pujol, amb qui establí capítols matrimonials el 15 de març de 1688, davant Josep Revert, notari de Balaguer.²⁵

La seva mare el designà hereu dels béns dels Bellver el 8 d'agost de 1689,²⁶ però no els arribà a gaudir, ja que morí, "de escopetades, sens rebre ningun sagrament, serca la vila de Cabra", el juliol de 1690 i fou enterrat el dia 11.²⁷

Àngela Bellver i Marquès

Contragué dos matrimonis: el primer, amb Baptista Gornals, mercader de Valls, i el segon, amb Joan Rubinat, mercader i batlle de Ciutadilla.²⁸

Llorenç Bellver i Marquès

El 25 de febrer de 1680 establí capítols amb Josepa Potau, filla de Bernat Potau, doctor en medicina, i de Maria-Àngela, veïns de

21. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 437, document solt; 536, f. 84.

22. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 524, f. 387.

23. AHAT. Valls. Reg. 232, s/f.

24. AHAT. Valls. Reg. 231, s/f.

25. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 492, f. 243.

26. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 487, f. 200v.

27. AHAT. Òbits 1685-1708, f. 86.

28. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 472, f. 20.

la Selva del Camp.²⁹ El fet d'haver-se casat amb una selvatana li suposà anar a viure a la Selva del Camp, on el trobem residint el 20 d'abril de 1683,³⁰ però, pel juny del 1690, torna a estar a Valls, al costat de la seva mare.³¹

La mare li féu donació d'una part dels béns que posseïa a Montblanc i això, a la fi, possiblement després de la mort de Pasquala Marquès, el decidí a establir-se a la capital de la Conca, on ja vivia pel maig de 1696.³²

La mort, tot i la residència montblanquina, li esdevingué a Valls, on fou enterrat el 20 de febrer de 1710.³³

Ignasi Bellver i Marquès

Es casà amb Gertrudis Fàbrega, filla de Lluís Fàbrega, ciutadà honrat aveïnat a Tàrrega, amb qui signà capítols el 29 de gener de 1685.³⁴

En el moment del matrimoni la seva mare li prometé 4.000 lliures per les lliures paternes, les quals li foren pagades entre el gener de 1685 i l'octubre de 1686.³⁵

L'enllaç amb una targarina li suposà anar a viure a Tàrrega, la qual cosa, però, no li impedí pas passar llargs sojorns a Valls.³⁶

Josep Bellver i Marquès

La família el dedicà al servei de l'Església. La mare es preocupà per garantir-li la subsistència i així, el 28 d'agost de 1689, li donà, durant la seva vida natural, un jornal de terra al terme de Valls, una casa amb un hortet a la plaça de Santa Anna i tres censals, que produïen una pensió anual de 116 lliures.³⁷ Aquesta donació es veié arrodonida, un any i mig més tard, amb la cessió d'altres nou censals d'un capital de 1.863 lliures, que li proporcionaven una pensió anyal de 67 lliures.³⁸ Tenim així una renda anual de 183

29. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 494, f. 291; 716, f. 56v.

30. AHAT. Valls. Reg. 481, f. 145.

31. AHT. Protocols de Montblanc. Reg. 3540, f. 87.

32. AHT. Protocols de Montblanc. Reg. 3.550, f. 108.

33. AHAT. Valls. Òbits. 1708-1733, f. 48.

34. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 483, f. 89.

35. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 483, f. 84 i 233; 484, f. 310v.

36. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 488, f. 207.

37. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 487, f. 199.

38. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 489, f. 22.

lliures a les quals cal afegir les 4 de l'arrendament del jornal; en total, doncs, 187 lliures.³⁹

Mossèn Josep tenia poques despeses, ja que vivia amb la mare, i això li permetia fer estalvis que invertia en fer-se un patrimoni, així, el 20 de febrer de 1695, adquirí a carta de gràcia un jornal a la partida de la Cavalleria, pel qual pagà 120 lliures,⁴⁰ i el 28 de maig de 1696 comprà al seu germà Ignasi un censal de 400 lliures.⁴¹

Al final dels anys noranta s'encarregà de l'administració dels béns dels Bellver, primer com a procurador de la seva mare i després de la seva neboda Ramona.⁴²

Anna-Maria Bellver i Marquès

La mare li escollí per marit el noble Fèlix de Vilanova, de Tremp, amb qui féu capítols matrimonials l'11 de novembre de 1682.⁴³

El 8 de juny de 1694 vengué al seu germà Josep, com a tutor de la neboda Ramona, un censal ja creat d'un miler de lliures que li feien els jurats d'Ulldemolins, el qual formava part del conjunt de censals dels Bellver que Pasquala Marquès li donà com a dot en el moment del casament.⁴⁴

Ramona Bellver i Coll

En morir el seu pare, esdevingué la pubilla dels Bellver i restà sota la tutela de l'àvia i els oncles paterns.

Entre els molts pretendents que tingué a causa de l'elevat patrimoni que aportaria al matrimoni, els seus tutors escolliren el barceloní Josep de Càncer i Prats de Sant Julià, doctor en dret i fill de Francesc de Càncer i Teresa Prat de Sant Julià, amb qui es casà el 24 de novembre de 1697.⁴⁵

Recursos econòmics

El que podem dir del patrimoni dels Bellver no és molt, ja que no ens ha arribat cap inventari, i només serveix per fer una aproximació.

39. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 489, f. 540.

40. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 492, f. 80.

41. AHAT. Valls. Reg. 253, f. 149.

42. AHCV. Valls. Reg. 735, f. 112.

43. AHCV. Valls. Reg. 482, f. 10.

44. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 491, f. 136v.

45. AHAT. Valls. Matrimonis 1694-1720, f. 60v.

Sabem que posseïen un forn de pa al carrer de Vilafranca,⁴⁶ que eren els propietaris de la cort del batlle de Valls (la qual, en els anys setanta i vuitanta, havien arrendat al notari Miquel Calvet a raó de 100 lliures l'any),⁴⁷ que tenien un hostel a la Pobla de Santa Anna (arrendat en els vuitanta i noranta a raó de 30 lliures l'any),⁴⁸ i diverses cases repartides pels carrers Nou, Vilafranca, Santa Marina, Roser i la Cort i la plaça del Blat.

A aquestes propietats s'han d'afegir dotzenes de finques agràries (la majoria repartides pels termes de Valls i Montblanc) i un nombre molt elevat de censals (alguns d'un capital elevat, com ara el de 2.000 lliures, creat pels jurats de Tivissa,⁴⁹ o el de 4.600 lliures que li feien els de Valls).⁵⁰

FERRER

Al segle XVI trobem aveïnats a Valls dos Gaspar de Ferrer, pare i fill, un Bernat de Ferrer i un Magí de Ferrer, tots donzells.

Gaspar de Ferrer

En el fogatge de 1553 figuren afocats dos Gaspar Ferrer, un dels quals molt bé podria ser Gaspar de Ferrer pare.⁵¹

Gaspar de Ferrer, l'any 1568, vivia en una casa del carrer de la Cort, amb la seva esposa Jerònima i dos criats;⁵² el fet que no hi surti cap fill ens fa pensar que aleshores no en tenia cap o que eren petits per complir amb les obligacions pasquals ja que sabem que la parella tingué almenys un fill: Gaspar, documentat el mes de setembre de 1595.⁵³

Les notícies que tenim d'aquest donzell no són gaires i es limiten a la venda d'una casa situada al carrer de Santa Anna, efectuada el 16 de gener de 1572, a favor de Joan Armengol, de Valls, per 200 lliures,⁵⁴ i al reconeixement de tres deutes: el primer,

46. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 419, f. 489.

47. AHAT. Valls. Reg. 231, s/p; 252, f. 228v.

48. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 482, f. 203.

49. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 386, f. 91.

50. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 423, f. 218.

51. Josep IGLESIES, *El fogatge de 1553. Estudi i transcripció II* (Barcelona: Editorial Rafael Dalmau 1981), 274s.

52. AHAT. Valls. Llibre de baptismes, defuncions, confirmacions i compliment pasqual, 1556-1570.

53. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 77, f. 290.

54. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 42, f. 22.

de 30 lliures, realitzat, el 17 d'octubre de 1574, a favor del calceter Antoni Bellver;⁵⁵ el segon, de 10 lliures, i resta del preu d'un parell de bous, fet a un tal Magrinyà, el 15 de setembre de 1595,⁵⁶ i el tercer, de 26 lliures, declarat, el 26 de setembre de 1594, a favor de Rafael-Joan de Pedrolo per rendes no pagades d'un censal.⁵⁷

Bernat de Ferrer

Era natural de Vilanova de Sitges i es degué establir a Valls amb posterioritat a 1553, ja que no surt en el fogatge d'aquell any, i amb anterioritat a l'agost de 1577, en què ja hi figura aveïnat.⁵⁸

La causa del seu empadronament a Valls pot estar en el fet d'haver-se mullerat amb la valença Anna Carbonell, filla i hereva del mercader Joan Carbonell.⁵⁹

Sembla que econòmicament estava en bona posició (gràcies als béns de la seva esposa), ja que les notícies que en tenim denoten actuacions econòmiques de caire positiu. Així, el 25 d'agost de 1577, nomenà procurador dels seus assumptes Alexandre d'Icard, canonge hospitaler de la Seu de Tarragona,⁶⁰ i dos dies més tard acordava amb Joan Porta, mestre de cases de Valls, la reparació d'una paret de casa seva pel preu fet de 14 lliures;⁶¹ el 19 d'abril de 1581 comprà a Sebastià de Ponç, donzell de Vilafranca del Penedès, un censal ja creat d'un capital de 50 lliures;⁶² el 12 d'abril de 1583 donà a anivellar a Joan Pujol i Joan Serra, pagesos de Valls, un terreny a fi de fer-hi bancals i ho féu pel preu fet de 16 lliures;⁶³ Gaspar Mallafre, pagès de l'Albi, l'11 de maig de 1583 declarà deure-li 900 lliures per una partida de blat;⁶⁴ el 6 de desembre de 1583 lluï de Pere-Joan Bella, pagès de Masmolets, un censal de 100 lliures,⁶⁵ i l'1 de juliol de 1588 arrendà, per un termini de cinc anys, dues finques d'un i tres jornals, situades a les partides de la Torre de n'Ubac i del Vilar, per 22 i 65 lliures, respectivament.⁶⁶

55. AHAT. Valls. Reg. 182, s/f.

56. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 77, f. 270.

57. AHAT. Protocols de Valls. Reg. 208, f. 19.

58. AHT. Protocols de Tarragona. Reg. 26, f. 56.

59. AHAT. Valls. Reg. 190, s/f.

60. AHT. Protocols de Tarragona. Reg. 26, f. 56.

61. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 113, s/f.

62. AHAT. Valls. Reg. 189, s/f.

63. AHAT. Valls. Reg. 195, s/f.

64. AHAT. Valls. Reg. 195, s/f.

65. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 59, f. 157.

66. AHAT. Valls. Reg. 200, f. 134 i 135.

Magí de Ferrer

Tot el que en podem dir és que vivia a Valls el 18 de març de 1581. Ignorem si era parent dels altres Ferrer.⁶⁷

MOREDA

En parlar dels Moreda ens referim a Joan de Moreda i Soldevila, que es traslladà a viure a Valls entre el 10 d'agost de 1656 i el 3 de març de 1662, ja que en la primera data residia a Tarragona i en la segona ja ho fa a Valls.⁶⁸

Estava casat amb Teresa Oliver, muller que fou, en primeres noces, de Francesc-Bernat de Ferrer, donzell de Tarragona, que la designà hereva en el testament que atorgà el 2 d'abril de 1646.⁶⁹

El 21 de desembre de 1662 signà àpoca a Bernat Vidal, pagès del Catllar, de 100 lliures a compte d'una quantitat més gran de diners que aquest li devia.⁷⁰

De 1663 tenim dues àpoques més a favor de Joan Gatell, de Torredembarra, i Gacià Requesens, del Catllar, per la lluïció de dos censals de 30 i 419 lliures, respectivament.⁷¹

Per l'agost de 1666, tant ell com la seva dona continuaven domiciliats a Valls,⁷² però amb posterioritat a aquest any deixaren d'estar-ho, ja que van marxar a Itàlia, a causa d'haver estat Joan de Moreda nomenat governador de la ciutat de Pescara, al regne de Nàpols, on morí en una data que cal situar entre el març de 1683 i el maig de 1684.⁷³

Tecla de Moreda i Oliver

A Joan i Teresa de Moreda només els sobrevisqué una filla que els heretà: Tecla de Moreda i Oliver, que es casà a Pescara amb el noble Tomás de Torrejón amb qui féu capítols matrimonials el 30 de març de 1683.⁷⁴ La parella s'establí a Nàpols, on visqué almenys fins al gener de 1687 ja que, el dia 23, els trobem a Valls.⁷⁵

67. AHAT. Valls. Reg. 189, s/f.

68. AHT. Protocols de Tarragona. Reg. 226, f. 51v.

69. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 452, f. 49v.

70. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 418, f. 630v.

71. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 419, f. 205; 452, f. 154.

72. AHT. Protocols de Tarragona. Reg. 192, f. 215v.

73. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 484, f. 64.

74. Ibid.

75. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 482, f. 156.

Recursos econòmics

Els béns dels Moreda, almenys els ubicats a l'Alt Camp, no eren molt abundats; es reduïen a una masia a Masmolets i a una casa a Valls.

Per tenir una idea del que podien donar aquestes propietats, direm que la masia fou arrendada, el 8 de setembre de 1681, a Joan Balcells, pagès de les Piles, per un termini de cinc anys i al preu anual de 50 lliures,⁷⁶ i quan acabà l'arrendament fou renovat al mateix arrendatari per un termini de dos anys i amb les mateixes condicions econòmiques; la casa la llogaren, el 1684, a Francesc Francesc durant cinc anys i a raó de 16 lliures l'any. Tenim, doncs, que el patrimoni els donava una renda anual de 66 lliures.⁷⁷

PEDROLO

La vídua i la filla de l'escriptor Manuel de Pedrolo i Molina —el darrer baró del llinatge— conserven al seu domicili de Barcelona dos llibres de família, obra de Francesc de Pedrolo i de Desclergue (estudiats per Santiago Albertí),⁷⁸ que ens parlen dels primers Pedrolo, dels quals es tenen per segurs Francesc Pedrolo, escrivà i notari de la Batllia General de Catalunya, que es casà amb una filla d'un cert mossèn Coll, escrivà de manament i cavaller, i fou pare de Caterina Pedrolo i Coll, i els seus nebots Gabriel, Miquel, Joan i Francesc, fills d'un Pedrolo innominat.

El buidatge dels manuals vallencs servats a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona ens ha permès aprofundir una mica més en el coneixement dels primers Pedrolo i així podem parlar de Pere Pedrolo, pare de Gabriel Pedrolo, notari de Valls, que es casà dos cops: el primer, amb anterioritat al novembre de 1516, amb Joana Miró, filla de Francesc Miró, mercader de Tarragona, i de la seva primera muller Úrsula, i el segon amb una Destorrents, de família de donzells.⁷⁹ Germans de Gabriel eren Francesc Pedrolo, citat en els llibres de família suara esmentats, i una noia que es casà amb Francesc Virgili, forner de Barcelona, i morí abans de l'1 de febrer de 1531, en què el seu marit donà a Gabriel Pedrolo 60 lliures en concepte de restitució del dot.⁸⁰

76. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 548, f. 265.

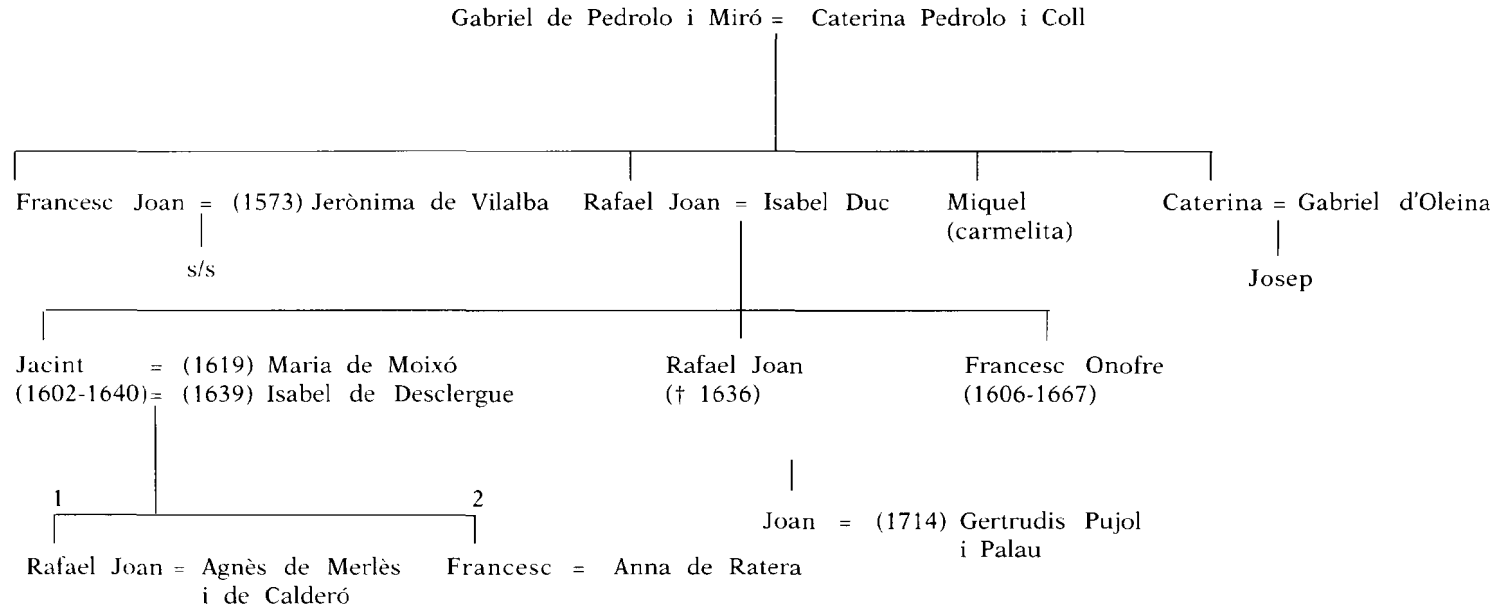
77. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 482, f. 156 i 225v.

78. Santiago ALBERTÍ, "Esquema històric del llinatge Pedrolo", *Urtx*, 7 (1995).

79. AHAT. Valls. Reg. 77, s/f.

80. AHAT. Valls. Reg. 77, s/f.

Pedrolo

Gabriel de Pedrolo i Miró

Heretà l'escrivania de manament de la batllia reial de Valls, que per concessió reial gaudien els Pedrolo des de feia generacions, i es casà amb la seva cosina Caterina Pedrolo i Coll.⁸¹ És l'únic Pedrolo que apareix afocat a Valls al fogatge de 1553.⁸²

Per a Gabriel fou quelcom molt important que el virrei Diego Hurtado de Mendoza, príncep de Mèlito i duc de Francavila, l'escollís, ben segur a causa de la seva categoria de curial, com a secretari. Ignorem la data de la seva incorporació al càrrec, però podem afirmar que, com a mínim, l'ocupà del juliol de 1569 fins a la fi de l'etapa virregnal del príncep de Mèlito que s'esdevingué en els primers mesos de 1571.

Els dietaris de la Generalitat ens forneixen informació de la seva actuació al servei del virrei i ens permeten saber que, el 16 de juliol de 1569, acudí a la Generalitat per dir als diputats i oïdors que el lloctinent "*los havia menester per cosas convenian al servey de sa magestat*";⁸³ catorze dies més tard tornarà al Palau de la Generalitat on, en presència de moltes persones notables, eclesiàstiques i seculares, llegí als diputats i oïdors una provisió escrita per Miquel Quintana, doctor del Reial Consell Criminal;⁸⁴ el 3 d'agost es tornarà a presentar davant dels diputats i oïdors per referir-los que el virrei havia "*referit al Real Consell lo que per part de vostres senyories ab embaxada se li ha vengut a supplicar y ha determinat jo vingúes a vostres senyories ab la resposta, la qual és que tostemps que de les cosas ab dita embaxada de paraula supplicades se darà supplicació a sa Excel·lència y Real Consell, se proveirà lo que serà de justícia ab tota la benignitat possible*";⁸⁵ al cap de tres dies tornarà al Palau de la Generalitat per lliurar als diputats i oïdors una carta del virrei i dir-los que, un cop llegida, vagin al palau del lloctinent ja que el príncep de Mèlito els vol veure;⁸⁶ el 29 de novembre tornà a presentar-se davant els diputats i oïdors per comunicar-los que el virrei en tenia necessitat "*per cosas del servey de sa magestat*";⁸⁷

81. ALBERTI, "Esquema", 57.

82. JOSEP IGLESIES, *El fogatge de 1553. Estudi i transcripció II* (Barcelona: Rafael Dalmau, 1981), 274.

83. DD.AA. *Dietaris de la Generalitat de Catalunya. Volum II. Anys 1539 a 1578* (Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència 1994), 280.

84. *Ibid.*, 286.

85. *Ibid.*, 289.

86. *Ibid.*, 290.

87. *Ibid.*, 300.

i el 24 de juliol de 1570 tornà a visitar-los de part del virrei per indicar-los que anessin a veure'l ja que els volia parlar.⁸⁸

Tot fa pensar que Gabriel fou un fidel i actiu servidor que estigué en tot moment a l'alçada del mogut, difícil i delicat virregnat de Diego Hurtado de Mendoza, per la qual cosa aquest, abans de deixar Catalunya, li volgué agrair els serveis prestats amb la concessió d'un privilegi de cavaller, signat a Martorell el 6 de febrer de 1571, i un escut d'armes, en el qual, en camp d'atzur, figura, en or, un altar o pedró compost de quatre graons a la part inferior i d'una columna rematada per una llosa ampla, i sobre el pedró un estel, també d'or.⁸⁹

Ignorem si després del relleu del príncep de Mèlito per Fernando de Toledo, prior de Castella de l'orde de Sant Joan, restà a Barcelona o retornà a Valls, ja que tot el que en sabem és que apareix, juntament amb la seva muller, als capítols matrimonials del seu primogènit, Francesc-Joan, atorgats el 27 d'abril de 1573 davant el notari barceloní Andreu Fontana.⁹⁰ Pensem, però, que no tornà a Valls a ocupar la notaria ja que sabem que l'arrendà al notari Joan Carbonell. Morí en una data anterior al 19 de novembre de 1583, en què es diu que ja és mort,⁹¹ i no ens estranyaria que la defunció s'hagués esdevingut abans del 15 de desembre de 1581, en què els seus fills, Francesc-Joan i Rafael-Joan, reconegueren deure a Joan Pontons, paraire d'Alcover, 85 lliures per vint-i-sis canes i cinc pams de raixa negra de dol.⁹²

Altres fills de Gabriel I Pedrolo

Són Miquel i Joan Pedrolo i Miró, fills del primer matrimoni, i Francesc Pedrolo i de Destorrents, fruit del segon.

Miquel Pedrolo i Miró

S'establí a Barcelona com a notari i fou pare i avi de notaris, concretament d'Amador i Josep Pedrolo.⁹³

88. *Ibid.*, 320.

89. ALBERTI, "Esquema", 57.

90. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52. s/f.

91. AHAT. Valls. Reg. 191. s/f.

92. AHCv. Protocols de Valls. Reg. 56, f. 472.

93. ALBERTI, "Esquema", 57.

Joan Pedrolo i Miró

Es féu carmelita abans de 1522.⁹⁴ Residí al convent de Valls d'on passà al de Barcelona per exercir a la universitat barcelonina la càtedra de Metafísica i Teologia. Arribà a ser provincial del seu orde a Catalunya i Mallorca, en el trienni 1585-1587, i escriví un tractat titulat *De potestate Clavium*, que restà inèdit.⁹⁵

Francesc Pedrolo i Destorrents

Es casà amb Jerònima Carreres i fou pare de Sabina, que contragué dos matrimonis: el primer amb el cavaller castellà Tomàs de Orive y Ayala i el segon amb Bernat de Claramunt.

Fou mercader i arribà a ocupar el càrrec de proveïdor de les galeres de Catalunya.⁹⁶

En seu testament, redactat el 28 d'abril de 1629, designà hereva la filla, però estipulà que si aquesta moria sense descendència els béns familiars havien de ser per al besnebot Francesc-Onofre de Pedrolo, fill del nebot Rafael-Joan.⁹⁷

Morí abans del 13 de febrer de 1630, ja que aquest dia els seus familiars lliuraren a Jaume Ros, nou proveïdor, les claus del magatzem de les galeres que fins aleshores havia tingut Francesc.⁹⁸

Els fills de Gabriel de Pedrolo i Miró

A Gabriel de Pedrolo i Caterina Pedrolo els coneixem quatre fills: Francesc-Joan, Rafael-Joan, Miquel i Caterina de Pedrolo i Pedrolo.

Francesc-Joan de Pedrolo i Pedrolo

Es mullerà amb Jerònima de Vilalba, filla de Miquel Vilalba, baró de Montmagastre i de Guspí.⁹⁹

Després de les noces residí una temporada a Barcelona, almenys fins a l'abril de 1576, ja que és des de la capital del Principat

94. AHAT. Valls. Reg. 78, s/f.

95. ALBERTI, "Esquema", 57.

96. DD.AA. *Dietaris de la Generalitat de Catalunya. Volum IV. Anys 1611 a 1623* (Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència, 1997), 668 i 734.

97. *Ibid.*, 58.

98. DD.AA. *Dietaris de la Generalitat de Catalunya. Volum V. Anys 1623 a 1644* (Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència, 1999), 59, 246 i 313.

99. ALBERTI, "Esquema", 58.

que, el dia 6, autoritza Joan Olzina, notari de Valls, a arrendar per un termini de cinc anys un bosc de la seva propietat.¹⁰⁰

Amb posterioritat a 1576 es traslladà a viure a Valls, on el trobem el febrer de 1582.¹⁰¹

El retorn a Valls comportà la recuperació de l'interès per l'escrivania, que tenia arrendada per 720 lliures al notari Joan Carbonell per un termini de sis anys; i així, el 19 de novembre de 1583, aconseguí que Carbonell acceptés donar per acabat l'arrendament abans de temps a canvi d'una compensació de 360 lliures.¹⁰²

Francesc-Joan va fer testament a Madrid el 12 de juliol de 1590 i hi morí poc després sense deixar descendència;¹⁰³ els seus béns, un cop salvat l'usdefruit a favor de l'esposa, passaren al seu germà Rafael-Joan.¹⁰⁴

Rafael-Joan de Pedrolo i Pedrolo

Contragué matrimoni, abans del novembre de 1590, amb la montblanquina Isabel Duc, filla d'Onofre Duc, mercader de Montblanc.¹⁰⁵

En vida del seu germà Francesc-Joan tingué cura de la notaria familiar i no cal dir que continuà exercint-la després de la mort d'aquest.¹⁰⁶

El 1590 arribà a un acord amb la seva cunyada Jerònima, representada pel seu germà Sebastià de Vilalba, cavaller santjoanista, en el sentit de garantir-li una subsistència digna i de crear-li un censal d'un miler de lliures amb una pensió anual de cinquanta.¹⁰⁷

L'any 1599, com a membre del braç militar, assistí a les Corts de Barcelona.¹⁰⁸

No sabem per quines raons decidí desatendre la notaria, ja que, des del 24 de juny de 1600 i per un termini de tres anys, l'arrendà al notari Domènec Fontana, però el cert és que s'ho repensà i, el 5 de gener de 1601, aconseguí que l'arrendatari acceptés desfer l'arrendament a canvi d'un centenar de lliures i de ser acollit

100. AHAT. Valls. Reg. 184, s/f.

101. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 57, f. 60.

102. AHAT. Valls. Reg. 191, s/f.

103. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 74, f. 86.

104. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

105. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 69, f. 559v; 94, f. 172.

106. AHAT. Valls. Reg. 175, s/f.

107. AHCV. Reg. 70, f. 88v; 81, f. 59.

108. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

als beneficis de la notaria, dels quals percebé la quarta part fins al 23 de juny de 1603.¹⁰⁹

A Rafael-Joan el trobem àmpliament referenciat de 1603 a 1620 en un bon nombre d'escriptures relacionades amb la seva feina de notari, cobrament de pensions de censals, pagament de deutes, etc., però d'ençà del 23 de setembre de 1620, en què figura, juntament amb el seu fill Jacint, absolent Montserrat Guerra, pagès de Valls, del pagament d'un cens d'un sou que aquest li feia anualment,¹¹⁰ ja no el tornem a trobar i, com que sabem que ja era mort el 1623, hem de convenir que la seva defunció s'esdevingué entre 1620 i 1623.¹¹¹

Miquel de Pedrolo i Pedrolo

Igual que el seu oncle Joan, entrà a l'orde del Carme i passà del convent de Valls al de Barcelona, del qual arribà a ser prior en dues ocasions, i, també com ell, fou catedràtic de metafísica a la Universitat de Barcelona.

L'any 1608 donà a la impremta el primer volum de la seva obra *Descubrimiento de los tesoros y riquezas que Dios tiene escondidas en las Indias de su Divino Cuerpo y purísima sangre* i, pel que sembla, morí poc després d'haver-lo vist publicat.¹¹²

Caterina de Pedrolo i Pedrolo

Es maridà amb el barceloní Gabriel d'Olzina, escrivà de manament promogut a cavaller, que durant quaranta-set anys fou secretari virregnal i arxiver reial.

Fou mare de Josep d'Olzina i de Pedrolo, que ocupà idèntics càrrecs que el seu pare.¹¹³

Els fills de Rafael-Joan de Pedrolo i Pedrolo

A Rafael-Joan de Pedrolo i a Isabel Duc els sobrevisqueren tres fills: Jacint, Rafael-Joan i Francesc-Onofre de Pedrolo i Duc.

109. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 89, f. 21.

110. AHAT. Valls. Reg. 234, f. 288.

111. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 344, f. 41.

112. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

113. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

Jacint de Pedrolo i Duc

Fou batejat a Valls el 25 de gener de 1602 i morí poc després d'haver-se acabat el setge de Salses.¹¹⁴

El 15 de gener de 1619, a punt de complir disset anys, signà capítols matrimonials amb Maria de Moixó, germana de Rafael de Moixó, assessor de la Batllia General de Catalunya, la qual morí jove, amb posterioritat al novembre de 1623, deixant un fill: Rafael-Joan de Pedrolo i de Moixó.¹¹⁵

Jacint, igual que els seus avantpassats, exercí l'escrivania de la batllia reial val·lenca, i val a dir que fou el darrer Pedrolo que la tingué.

La vida plàcida que menava a Valls es veié trasbalsada per la guerra entre el rei Cristianíssim i el rei Catòlic, ja que acceptà les obligacions que tenia com a noble i marxà vers la frontera del Rosselló a complir amb les seves obligacions. El duc de Cardona, virrei de Catalunya aleshores, el nomenà, el 27 d'agost de 1637, capità i cap de la gent d'Èvol i li encomanà la missió de posar el poble en condicions de defensa, la qual cosa realitzà a plena satisfacció d'Enric d'Aragó Folc de Cardona i Córdoba.

Jacint aprofità la calma experimentada pel front del Rosselló per retornar a Valls i a la notaria, i el sojorn l'aprofità per celebrar segones noces, el 6 de març de 1639, amb la montblanquina Isabel de Desclergue, filla de Francesc de Desclergue i vídua, en primeres noces, del montblanquí Jacint-Francesc Jori (mort el 1636),¹¹⁶ a la qual hagué d'abandonar ben aviat, però no abans de deixar-la embarassada, ja que, després d'haver-se reprès amb força l'ofensiva francesa al Rosselló, es veié obligat a canviar les obligacions de marit i notari per les de militar, especialment si es té en compte que, amb data 6 de juliol de 1639, havia estat nomenat capità i habilitat per reclutar gent per a la guerra, la qual cosa acomplí amb total satisfacció del comte de Santa Coloma, nou virrei de Catalunya, que, el 25 de desembre de 1640, ordenà al mestre de camp Lluís de Peguera que li confiés la capitania vacant d'una de les seves companyies.¹¹⁷

114. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

115. AHCv. Protocols de Valls. Reg. 344, f. 98.

116. José SANCHEZ REAL, *La casa Desclergues de Montblanc* (Tarragona: Caja de Ahorros de Tarragona 1974), 56.

117. ALBERTI, "Esquema", 59 i s.

Rafael-Joan de Pedrolo i Duc

Se sentí atret per la carrera de les armes i des de molt jove serví la Monarquia com a militar en diversos indrets com ara Nàpols, on es trobava l'any 1619.¹¹⁸

Quan retornà a Catalunya es casà amb Magdalena Ferran, possiblement de Riudoms, propietària d'un patrimoni considerable en censals, violaris i finques rústiques, que un cop casada no deixà d'incrementar amb noves adquisicions, entre les quals destaquen un mas a la partida vellenca dels Fontanals, pel qual pagà 785 lliures el 29 de juny de 1625, i una finca de cinc jornals a la partida de Palau de Reig, comprada a Àngela Martorell, vídua de Valls, el 16 de gener de 1632 per 188 lliures.¹¹⁹

En temps de l'arquebisbe Joan de Montcada fou nomenat governador del Camp de Tarragona, càrrec que ocupava el 6 d'agost de 1636, en què morí a Constantí amb només trenta anys i sense deixar descendència. Les seves restes mortals foren traslladades al convent del Carme, de Valls.¹²⁰

Francesc-Onofre de Pedrolo i Duc

Rebé les aigües baptismals a Valls el 2 de gener de 1606. La primera joventut la visqué a Barcelona al costat del seu besoncle Francesc Pedrolo i de Destorrents, que, com ja ha estat dit, el designà hereu si hi mancava la seva filla Sabina.¹²¹

Atret per la milícia, es dedicà al servei d'armes, però el començà no tan jove com el seu germà Rafel-Joan, ja que no s'hi inicià fins al 1635, i per fer-ho aprofità l'avinentesa de la guerra entre França i Espanya. S'embarcà cap a Itàlia i a Milà s'enrolà, com a soldat voluntari sense paga, a la companyia de Juan Lope Girón, marquès del Sacro Imperio, amb la qual participà en la dura campanya de 1636 contra els francesos amb accions tan importants com l'ocupació del Parmesà i del Piacentí; Francesc-Onofre destacà al combat de Tornavento i a la presa de Rivalta, i el seu valor fou premiat amb una plaça d'alferes.

El maig de 1637, tal volta a suggeriment del seu germà Jacint, demanà llicència i salconduït per tornar a Catalunya, on li tenien

118. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

119. AHCv. Protocols notariais. Reg. 344, 58; 345, f. 111v, 132, 174v; 356, s/f; 369, f. 735v. AHAT. Valls. Reg. 243, s/f.

120. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

121. AHCv. Protocols de Valls. Reg. 352, s/f; Reg. 553, f. 201v.

reservats destins militars més d'acord amb la seva condició de donzell (li havien aconseguit una plaça de tinent en la companyia de dragons que comandava Miquel de Boixadors); tot i això, tenim dubtes raonables pel que fa al seu retorn, ja que, el 1639, el tornem a trobar a Itàlia, formant part del contingent armat que acompanyà Juan Velasco de la Cueva, comte de Siruela, en el viatge que féu a Gènova com a ambaixador, i un cop dissolta l'escorta per haver-se acabat l'ambaixada, assentà plaça de soldat ras a la companyia d'infanteria de Juan-Antonio de Velasco, amb la qual participà a la campanya de 1641, i demostrà tant de valor que es féu mereixedor d'una de les capitànies del terç del mestre de camp Pedro González, però, bon punt ascendit, talment com si tot el que no fos fer de soldat ras l'amoïnés, demanà la llicència amb l'excusa que volia retornar a Catalunya (i no ho va fer), amb la qual cosa restava alliberat de les obligacions pròpies de l'oficial i podia tornar a enrolar-se de soldat voluntari i sense paga, i com a tal participà en els combats desenvolupats entorn d'Asti i al setge i la presa de Tortona.

L'actitud de Francesc-Onofre d'acatar els ascensos i de fugir-ne a força de sol·licitar la llicència, no passà desapercibuda a les autoritats militars, les quals consideraven que desaprovava les oportunitats que se li presentaven per fer-se un futur dins la milícia, especialment quan ja començava a ser granadet; per això els seus superiors, que volien per a ell una posició més adient a la seva condició aristocràtica i als seus dots militars, li donaren, el juny de 1643, una capitania en el terç de Savoia i abans que pogués demanar la llicència la hi tragueren i el passaren a la condició de capità reformat, és a dir, sense comandament efectiu però amb paga. Ja com a capità reformat fou destinat a Nàpols, on estigué al servei del virrei Juan-Alfonso Enríquez de Cabrera y Colonna de Toledo, duc de Medina de Ríoseco i almirall de Castella, des d'on fou enviat a Roma com a escorta personal de l'ambaixador del rei d'Espanya davant la Santa Seu, que no era altre que el seu vell conegut comte de Siruela, i hi romangué de l'agost de 1644 al mateix mes de l'any següent. Sembla que el confortable sojorn romà i potser també el fet d'haver entrat a la quarantena (edat més que respectable aleshores) el feren reflexionar i a la fi es decidí a deixar la vida aventurera per cercar una situació més tranquil·la, la qual trobà a Madrid a l'escalf de la cort.

El Francesc-Onofre del final dels anys quaranta del sis-cents té poc a veure amb el de les dècades anteriors, ja que ara li importen els càrrecs i els honors: arribà a ser cavallerís major i mestre de sala de Luis de Haro y Guzmán, marquès de Carpio i primer ministre

de Felip IV; obtingué de la Corona una pensió de dos-cents ducats anuals (no sempre cobrada, val a dir); esdevingué cavaller de l'orde de Montesa, el 1646,¹²² i, el 30 d'abril de 1655, obtingué l'alcaidia del castell de Cervera (poc efectiva a l'hora de la paga).

En el retorn definitiu de Francesc-Onofre a Catalunya hi jugà un paper definitiu el fet que, el 22 de juliol de 1659, la sort el fes sortir per ocupar la plaça d'oïdor militar de la Generalitat per al trienni 1659-1662 (el seu rodolí havia estat introduït en la bossa dels oïdors militars per la vegueria de Tarragona el 1653),¹²³ i el fet de romandre a Barcelona l'aprofità per fer efectiu el nomenament de "*capitán entretenido*" al servei dels virreis de Catalunya, que li havia atorgat Felip IV el 10 de desembre de 1653, la qual cosa li suposà poder gaudir d'un sou fix i formar part de la cort virregnal catalana.

L'any 1666 morí la seva parenta Sabina Pedrolo sense fills i Rafael-Joan, en aplicació de les disposicions testamentàries de Francesc Pedrolo i de Destorrents, heretà els béns d'aquesta branca de la família, entre els quals destacava el casal Destorrents, de Sant Joan Despí. El nostre home no pogué gaudir gaire temps de l'herència, ja que morí el 14 de febrer de 1667. En el testament que atorgà poques hores abans de traspasar designà hereu el seu nebot Francesc de Pedrolo i de Desclergue. Les seves restes mortals foren soterrades al cap de dos dies al convent dels carmelitans barcelonins.¹²⁴

Els fills de Jacint de Pedrolo i Duc

Són dos: Rafael-Joan de Pedrolo i de Moixó i Francesc de Pedrolo i de Desclergue, fills del primer i del segon matrimoni, respectivament.

Rafael-Joan de Pedrolo i de Moixó

Contragué matrimoni amb Agnès de Merlès i de Calderó, filla dels montblanquins Jeroni de Merlès i Isabel Calderó.

122. MARQUES DE SIETE IGLESIAS, "Catálogo de los caballeros y religiosos de la orden de Montesa (1319-1700)", *Hidalguía*, 20 (1957), 34.

123. J. M. SANS I TRAVE; C. BALLART I MARSOL, "El catàleg de Diputats i Oïdors de Comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710) de Pere Serra i Postius", *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols*, VII (1980), 101. *Dietaris*, VI, 1255.

124. Per descriure els trets biogràfics de Francesc-Onofre de Pedrolo hem emprat el document 52 del fons Pedrolo de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrrrega, que sembla un esborrany del llibre familiar dels Pedrolo, i el text que Santiago Albertí li dedicà en el seu "Esquema històric".

El fet de ser fill de ceriverina i estar casat amb una montblanquina el vinculà a Cervera i Montblanc, i així, el 5 de març de 1652, declarà estar domiciliat en ambdues localitats.¹²⁵

Sembla que mantingué bones relacions amb la madrastra i el germanastre ja que en el seu testament demanà ser soterrat a la tomba que els Desclergue tenien al monestir de Sant Francesc, de Montblanc.¹²⁶

La seva mort s'esdevingué en una data que ignorem, però posterior a l'any 1656, en què sabem que encara era viu, i sense deixar descendència.¹²⁷

Francesc de Pedrolo i de Desclergue

Nasqué a Montblanc, on fou batejat el 30 de gener de 1640,¹²⁸ i el fet no ens ha d'estranyar, ja que resulta molt comprensible que Isabel de Desclergue, que es trobava sense la companyia del marit, preferís no restar sola a Valls i anar a tenir el fill a casa del seu pare, a Montblanc.

L'anada a la capital de la Conca, feta amb caràcter provisional, esdevingué definitiva amb la mort del marit i l'esclat de la guerra dels Segadors, ja que no hi havia cap raó per tornar a Valls, especialment quan no hi havia cap home de la família capaç de portar l'escrivania del batlle.

Francesc de Pedrolo fou criat, doncs, a casa de l'avi Desclergue, però, contra el que suposa Albertí,¹²⁹ no pas comunicat dels dos Pedrolo supervivents, l'oncle i el germanastre, ja que el primer, complint la voluntat del seu germà Jacint, actuà de tutor i curador del jove Francesc (és en aquesta qualitat que, el 4 de desembre de 1653, arrendà diverses finques dels Pedrolo a Valls),¹³⁰ i el segon mantingué en tot moment, com ja ha estat dit, bones relacions amb els Desclergue.

La circumstància d'haver nat i d'haver-se criat a Montblanc fa de Francesc de Pedrolo un montblanquí i no pas un vallenc, per això, ara i aquí, no ens estendrem més en els seus trets biogràfics els quals considerarem a bastament quan tractem els nobles montblanquins de l'edat moderna.

125. AHT. Protocols de Montblanc. Reg. 3.544, s/f.

126. JOSÉ SANCHEZ, *La casa Desclergue*, 57.

127. *Ibid.*

128. AHCTa. Fons Pedrolo. Sign. 52.

129. ALBERTÍ, "Esquema", 65.

130. AHT. Protocols de Montblanc. Reg. 3544, s/f.

Recursos econòmics

Els Pedrolo posseïen un patrimoni regular, en molt bona mesura bastit per Gabriel de Pedrolo i Miró, el qual anà minvant en el decurs dels anys, ja que els fills i néts del primer Pedrolo ennoblit foren incapaços no ja d'incrementar-lo ans de conservar-lo, i així, entre el juny de 1591 i el mateix mes de 1636, es despregueren, com a mínim, d'una casa, una part de casa i set finques agràries per un import de 987 lliures.¹³¹

ROSSELLÓ

El primer Rosselló ennoblit és Sebastià-Joan Rosselló, que aconseguí el privilegi de ciutadà honrat amb anterioritat al desembre de 1629.¹³² Atorgà el darrer testament el 19 de març de 1638 i morí poc després.¹³³

Germà seu és mossèn Jeroni Rosselló, beneficiat de l'església de Sant Joan, de Valls, que a la mort de Sebastià-Joan es féu càrrec dels nebots.¹³⁴ Féu testament el 12 de febrer de 1674 i el 9 de març de 1675 ja era mort.¹³⁵

Rafael-Joan Rosselló

És fill i hereu de Sebastià-Joan. Contragué dos matrimonis: el primer amb Anna-Maria Bover,¹³⁶ i el segon amb la pubilla Antònia Castelló i Brocà, filla del doctor en medicina vallenc Joan Castelló i de Caterina Brocà, muller en segones noces del mercader Joan Voltor, amb qui establí capítols matrimonials el 8 d'octubre de 1663¹³⁷ i s'hi casà deu dies més tard.¹³⁸

Redactà el darrer testament el 10 d'agost de 1674¹³⁹ i morí en una data que cal situar entre el 10 de gener de 1677, en què encara és viu, i el 16 de març de 1678, en què sabem que ja és mort.¹⁴⁰

131. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 70, f. 83; 72, f. 424v; 360, f. 115. AHAT. Protocols de Valls. Reg. 222, f. 159.

132. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 367, f. 490.

133. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 384, f. 285v.

134. AHAT. Valls. Protocols. Reg. 241, f. 284.

135. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 468, f. 132.

136. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 369, f. 689.

137. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 500, f. 181.

138. AHAT. Valls. Matrimonis 1641-1694, f. 229.

139. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 728, f. 71.

140. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 472, f. 24v; 474, f. 410.

A la mort de Rafael-Joan la seva vídua tingué cura del patrimoni dels Rosselló, fins a la majoria d'edat del fill Ramon, i del patrimoni dels Castelló. El 18 de maig de 1685 redactà les darreres voluntats, que no es feren efectives fins al 25 de setembre de 1714, en què fou soterrada.¹⁴¹

Els fills de Rafael-Joan Rosselló

A Rafael-Joan Rosselló i Antònia Castelló els coneixem quatre fills: Ramon, Marianna, Isabel i Manuel Rosselló i Castelló.

Ramon Rosselló i Castelló

Heretà els béns dels seus pares.

L'any 1697 el general francès duc de Vendôme va avançar sobre Barcelona i la va assetjar; davant el perill que la capital de Catalunya caigués a mans de l'enemic, el virrei Jordi de Darmstadt convocà la noblesa del país per defensar la ciutat. Entre els cridats figurava Ramon Rosselló, i, com que hi havia d'anar "*a sas propis gastos*", es veié obligat a crear un censal de 200 lliures per tal d'aconseguir els diners suficients per anar "*ab la decència deguda*".¹⁴²

Un cop acabat el conflicte retornà a Valls i, el gener de 1712, establí capítols matrimonials amb Isabel de Kies i de Sala, filla de Joan de Kies i Helmond i d'Àngela de Sala i de Fontanella,¹⁴³ que li aportà un dot de tres milers de lliures.¹⁴⁴ La cerimònia nupcial se celebrà a la catedral de Tarragona el 17 de gener d'aquell any.¹⁴⁵

Marianna Rosselló i Castelló

Morí fadrina i sense fer testament. Fou enterrada el 7 de febrer de 1685.¹⁴⁶

Isabel Rosselló i Castelló

Nasqué vers el 1677 i quan tenia 14 anys la seva família començà negociacions amb els Rialp, d'Anglesola, per casar-la amb

141. AHAT. Valls. Òbits 1708-1733, f. 120.

142. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 493, f. 164v.

143. Pel que fa als Kies, vegeu Salvador-J. ROVIRA; Manuel GUELL, *Aproximació a les famílies nobles d'Alcover a l'edat moderna* (Valls: Consell Comarcal de l'Alt Camp 1993), 81-85.

144. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 791, f. 238.

145. AHAT. Tarragona. Matrimonis 9, f. 126v.

146. AHAT. Valls. Òbits 1685-1708, f. 3.

Ramon de Rialp i Safont, amb qui, finalment, establí capítols matrimonials el 2 d'octubre de 1691.¹⁴⁷ La mare i el germà Ramon li donaren un dot de 15.000 lliures.¹⁴⁸ La parella s'establí inicialment a Valls, però al poc temps se n'anà a Anglesola, on fixà la residència definitiva.

Manuel Rosselló i Castelló

La família volia que es dedicués al servei de l'Església i per això la seva mare, el 20 de desembre de 1711, el designà per ocupar el benifet de sang de la Mare de Déu de la Candela, de l'església parroquial de Sant Joan, del qual era la patrona.¹⁴⁹

Féu testament el 24 de gener de 1715 i codicils el 12 de novembre de 1719; en ambdós documents instituí hereu el seu germà Ramon.¹⁵⁰

Morí a Vila-seca, però les seves restes foren dutes a enterrar a Valls i dipositades, l'1 de novembre de 1725, a la tomba dels Rosselló.¹⁵¹

Recursos econòmics

Els Rosselló posseïen un extens patrimoni agrari repartit pels termes de la Canonja, el territori de Tarragona, la Pineda, Constantí i Valls, el qual arrendaven a particulars.

Com a exemple del que els podien donar els arrendaments, direm que, el 1663, arrendaren nou finques, que sumaven quinze jornals, per un termini de cinc anys i al preu total de 486 lliures,¹⁵² i que l'any següent donaren en arrendament uns altres cinc jornals del terme vallenc, distribuïts entre tres finques, durant cinc anys i pel preu conjunt de 124 lliures.¹⁵³

A Valls, a banda de la casa pairal, posseïen dues cases més (una al costat de l'Abadia i l'altra a la vora del Portal Nou) i un trull d'oli a la partida de la Farigola. En els anys seixanta, les cases eren arrendades per 17 i 18 lliures l'any, respectivament.¹⁵⁴

147. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 489, f. 116.

148. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 531, f. 410v.

149. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 770, f. 85.

150. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 795.

151. AHAT. Valls. Òbits, 1708-1733, f. 300.

152. AHAT. Valls. Reg. 452, f. 212, 214, 218, 220, 223v, 226, 233v, 235 i 238.

153. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 453, f. 139, 175 i 178.

154. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 453, f. 7v i 128v.

També era remarcable el patrimoni en censals i violaris, el qual ens resulta impossible de quantificar, però com a testimoni de la seva importància direm que, entre 1662 i 1690, alguns dels seus censataris els llüiren onze censals d'un capital conjunt de 2.185 lliures.¹⁵⁵ Completarem la informació sobre els censals recordant que el monestir de Poblet els era censatari, entre altres censals, d'un de sis milers de lliures, el qual s'endossà, l'any 1700, Joan Segarra i Colom com a pagament del preu de la granja de Doldellops, i que els fou lluït el 4 de març de 1708.¹⁵⁶

SEGARRA

Eren de Verdú, on l'any 1524 trobem domiciliat Climent Segarra, que fou pare de Jaume i Joan.

Jaume Segarra, el primogènit, es casà amb Elisa Vidal i fou pare de Jaume-Vicenç Segarra, que féu testament el març de 1601 designant hereu el fill únic, Guillem.

Guillem Segarra, que atorgà les darreres voluntats el 1617, fou pare de dos nois —Roc i Onofre— i dues noies —Magdalena i Crescència.

Roc Segarra, l'hereu, es mullerà amb Caterina Riber i tingué dos nois i una noia: Sebastià, l'hereu; Joan, que es féu capellà, i Caterina, que morí fadrina.

Sebastià Segarra i Riber signà capítols matrimonials, el 1643, amb Isabel-Joana Colom, filla de Salvador Colom i Riber i d'Elisa Vives, de Forès. Féu testament el 5 d'agost de 1665 i morí deixant onze fills: Joan, l'hereu; Josep, prevere i beneficiat de Verdú; Andreu, prevere i beneficiat de Valls; Isidre, advocat; Jaume, prevere; Francesca; Maria; Caterina; Úrsula, casada amb Joan Grasset, de Verdú; Cecília, maridada amb Francesc Janer, doctor en medicina, de Vilagrassa, i Tomasa, casada amb Josep Gras, pagès de Miralcamp.¹⁵⁷

155. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 452, f. 102v; 459, f. 41; 467, f. 298; 469, f. 7v, 21v, 59 i 341v; 472, f. 81, 107v; 474, f. 303; 477, f. 164.

156. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 764, f. 117.

157. Josep M. de Sagarra, *Memorias* (Barcelona: Editorial Anagrama 1998), 42-46.

Joan de Segarra i Colom

Nasqué a Verdú el 14 de febrer de 1653¹⁵⁸ i el 30 d'agost de 1679, pels serveis prestats en la defensa de Barcelona, aconseguí el privilegi de ciutadà honorat de Barcelona.¹⁵⁹

A Joan Segarra, si hem de creure Josep M. de Sagarra, li agradava "escapar-se" a Valls, i en un d'aquests sojorns conegué Mònica Gassol, filla de l'apotecari Jaume Gassol, que el fascinà, encara que no sabem si per les seves gràcies naturals o per la fortuna que hom li calculava. Acordat el casament, la parella establí capítols matrimonials, davant el notari vallenc Marc Farriol, el 19 de juliol de 1682.¹⁶⁰

El matrimoni amb la pubilla Gassol li féu deixar Verdú, on encara constava empadronat l'octubre de 1681,¹⁶¹ per establir-se a Valls (inicialment, a casa del seu sogre), on, el 1692, es féu bastir un magnífic casal a la plaça del Blat, és a dir, al rovell de l'ou de la vila,¹⁶² que esdevingué una de les millors residències vallenques, la qual cosa el convertí en lloc adequat per allotjar les personalitats que passaven per Valls, com ara Mildford Grove, plenipotenciari de l'arxiduc Carles, el 5 d'abril de 1706, o els comtes de Noailles i de Starhemberg, el març i el maig del 1708, respectivament.¹⁶³

En els anys noranta adquirí el terme i el castell de Peraltes (vegueria d'Agramunt), fet que li permeté poder-se titular baró de Peraltes.¹⁶⁴

Durant la guerra de Successió es decantà pel rei-arxiduc Carles III, la qual cosa li fou premiada amb la concessió, el 2 de març de 1707, del privilegi de cavaller,¹⁶⁵ i el document en què constava, juntament amb molts d'altres, fou cremat públicament, el 9 de setembre de 1715, al saló principal del Palau de la Generalitat.¹⁶⁶

158. *Ibid.*, 46.

159. FRANCISCO MORALES. *Privilegios nobiliarios del Principado de Cataluña. Dinastía de Austria. Reinado de Carlos II (1665-1700)* (Madrid: Hidalguía 1982), 231.

160. SAGARRA, *Memorias*, 46.

161. AHCV. *Protocolos de Valls*. Reg. 478, f. 301v.

162. SAGARRA, *Memorias*, 49.

163. SAGARRA, *Memorias*, 54. JOAN PAPELL. *L'origen dels Mossos d'Esquadra (Guerra de Successió i postguerra a Valls: Pere Anton Veciana)* (Lleida: Pagès Editors 1999), 83.

164. AHCV. *Protocolos de Valls*. Reg. 586, f. 195v.

165. MORALES, *Próceres*, II, 84.

166. JOSÉ M. MADURELL. "Dos actas notariales de la entrega y quema de unos privilegios del Archiduque de Austria". *Estudios históricos y documentos de los archivos de protocolos*, III (1955), 284.

La mostra més evident del seu austriacisme la tenim en el fet de permetre que el seu fill i hereu, Joan-Francesc, servís com a cadet en el regiment aixecat per Joan Nebot, de Riudoms.¹⁶⁷

Joan de Segarra morí a Valls el novembre de 1718 i les seves restes mortals foren soterrades el dia 23.¹⁶⁸ La seva esposa el sobrevisqué uns quants anys, ja que no traspassà fins al febrer de 1746.¹⁶⁹

Del matrimoni Segarra-Gassol nasqueren deu fills: Joan-Francesc, l'hereu, casat amb Josepa Baldric; Jaume, que morí als dos anys; Jaume-Joan, prevere i beneficiat de Valls; Isabel, casada amb Joan Robinat, de Ciutadilla; Anna-Maria, maridada amb Damià Janer i Fontanals, doctor en dret de Vilafranca del Penedès; Mònica, que morí impúber; Tomasa, que ho féu en iguals condicions; Tomàs, que morí fadrí; Antònia, que traspassà a 17 anys, i una altra Mònica, que ho féu als 11 anys.

Recursos econòmics de Joan de Segarra i Colom

Joan Segarra, certament, disposava d'un bon patrimoni (l'acumulat per quatre generacions d'hereus Segarra), però els seus recursos no esdevingueren importants fins que no es mullerà, ja que la seva esposa li aportà íntegra la fortuna dels Gassol.¹⁷⁰

La suma d'ambdós patrimonis convertiren Segarra i Colom en un home amb recursos, els quals sabé incrementar mitjançant la pràctica d'activitats econòmiques, ja que, entre altres actuacions, prengué arrendaments i es convertí en una mena de banquer.¹⁷¹

Una part dels guanys dels negocis i dels estalvis de les rendes patrimonials els invertí en la compra de finques, entre les quals destaca la granja de Doldellops, dins del terme vallenc, adquirida al monestir de Poblet l'any 1700;¹⁷² aquesta propietat, amb el pas del temps i per la bona qualitat de la terra, l'abundància d'aigua que tenia i l'eficàcia del seu molí, es convertí en l'autèntica joia de la corona del patrimoni agrari dels Segarra, del qual en formà part fins a l'any 1930, en què Ferran de Sagarra la vengué a l'arquitecte Cèsar Martinell.¹⁷³

167. SAGARRA, *Memorias*, 56.

168. AHAT. Valls. Òbits, 1708-1733.

169. AHAT. Valls. Òbits, 1733-1765.

170. SAGARRA, *Memorias*, 48.

171. *Ibíd.*, 52.

172. A. ALTISENT, *Història de Poblet* (Abadia de Poblet 1974), 513-516.

173. M. MARTINELL, "L'honestat de l'arquitecte Cèsar Martinell, a debat", *L'Avenç*, 250 (2000), 78.

TORNER

La noblesa dels Torner comença amb Magí Torner a qui el rei Felip IV, en atenció al "*mérito y no menos los servicios que tú nos has prestado por espacio de catorze años, con grande sacrificio o devoción en todas las ocasiones que se nos han ofrecido*", concedí, el 14 de març de 1663, el privilegi de ciutadà honrat de Barcelona.

Segons Alentorn i Ballester, els mèrits de Torner no foren altres que fer de guia de les tropes reials, és a dir, estar "*a sou dels castellans i fer d'espí si l'ocasió es presentava*".¹⁷⁴

Magí Torner fou pare d'almenys dues filles —Francesca i Teresa— i de dos fills —Magí i Bernat. Pel que fa a les noies, direm que Francesca es maridà, en els darrers mesos de 1685 o en els primers de 1686, amb Pau Sol, fill d'Isidre Sol, botiguer de Valls,¹⁷⁵ i que Teresa es casà, vers el 1694, amb Andreu Serra, pagès de Valls.¹⁷⁶ Dels nois sabem que Magí es mullerà amb Maria, vídua del notari vallenc Ramon Cosidor, i fou notari de Valls,¹⁷⁷ i que Bernat es casà amb Tecla, vídua del pagès Isidre Roig, i arribà a ser batlle de Valls.¹⁷⁸

UBAC

Aquest llinatge de donzells és l'únic que figura domiciliat a Valls durant tota l'època dels Àustria, per la qual cosa ben bé pot ser considerat com el més representatiu, encara que no sigui el més important.

La consideració dels Ubac la iniciem amb

Ramon I d'Ubac

El trobem afocat a Valls, juntament amb Miquel d'Ubac, en el fogatge de 1497.¹⁷⁹

El 22 de gener de 1513, davant el notari Bartomeu Carbonell, atorgà el darrer testament en el qual designà hereu el fill Ramon.¹⁸⁰

174. F. ALENTORN I BALLESTER, *Els vallencs pel carrer de l'amargura (La vila de Valls a través de la guerra de Separació) 1639-1660* (Valls: E. Castells, Impressor 1931), 124s.

175. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 483, f. 309.

176. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 734, f. 15.

177. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 493, f. 59.

178. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 767, f. 100v.

179. IGLESIES, *El fogatge de 1497*. II, 273.

180. AHAT. Valls. Reg. 88, s/f.

Ramon II d'Ubac

Estigué casat amb Isabel. La primera referència que en tenim és del 26 de gener de 1523, en què vengué a un pare de nom Joan un tros de terra a la partida del Coll d'en Martí i un femer situat al torrent del Portal d'en Llobets, tot plegat per 39 sous.¹⁸¹

La següent notícia és de 1530 i correspon a la venda d'una casa, situada al carrer de l'abeurador de Santa Anna, i d'un tros de terra a la partida de la Cavalleria d'Ubac a Gabriel Cerveró, assaonador de Valls, pel preu conjunt de 50 lliures.¹⁸² Aquest any no devia anar gaire bé de diners (en part pel fet d'haver hagut de donar 95 lliures de resultes d'una concòrdia), fins a l'extrem que, per pagar a Rafael de Monfar, doctor en drets de Tarragona, una minuta de 8 lliures per qüestions legals, no trobà altra solució que crear un censal per aquest import.¹⁸³

El 18 d'agost de 1533 arrendà a Joan Alzina, de Puigpelat, per un termini de dos anys i a canvi de 14 lliures, dos jornals de terra a la partida de la Cavalleria d'Ubac.¹⁸⁴

El febrer de l'any següent reconegué a Antoni Carbonell, mercader de Valls, un deute de 7 ducats per un ruc.¹⁸⁵

El 1537 admeté deure 5 lliures i 6 sous al mercader Antoni Carbonell, per la resta del preu d'un matxo, i 14 lliures i 8 sous per una mula,¹⁸⁶ i manifestà que devia a la seva germana Lluïsa, casada amb Francesc Macip, flequer de Barcelona, 65 lliures pel seu dot.¹⁸⁷

Les darreres notícies que tenim d'aquest Ubac són de 1548 i corresponen a dos arrendaments, fets a Antoni Sala i Pere Sala, de dues finques de dos i un jornal per tres i cinc anys a raó de 4 lliures i 10 sous i 5 lliures l'any, respectivament.¹⁸⁸

Morí sense deixar fills en els primers mesos de 1551, ja que el maig d'aquell any ja trobem el seu germà Joan citat com a hereu dels seus béns.¹⁸⁹

181. AHCV, Protocols de Valls. Reg. 39, f. 3.

182. AHAT. Valls. Reg. 81, s/f.

183. AHAT. Valls. Reg. 81, s/f.

184. AHAT. Valls. Reg. 110, s/f.

185. AHAT. Valls. Reg. 110, s/f.

186. AHAT. Valls. Reg. 82, s/f.

187. AHAT. Valls. Reg. 82, s/f.

188. AHAT. Valls. Reg. 172, s/f.

189. AHAT. Valls. Reg. 88, s/f.

Joan d'Ubac

Era fill de Ramon I i germà de Ramon II, a qui heretà.

S'establí a Reus, però la mort sense descendència del seu germà Ramon el féu entrar en possessió del patrimoni dels Ubac, i aleshores deixà la capital del Baix Camp i retornà a Valls on, el 16 d'agost de 1552, el trobem reconeixent a Pere Morell, teixidor de Valls, un deute de 6 ducats per un ruc que aquest li havia venut.¹⁹⁰

El 6 d'agost de 1554 declarà deure a mossèn Gabriel Carbonell, beneficiat de Valls, 7 lliures i 12 sous.¹⁹¹

El 19 de juliol de 1571, el trobem confessant a la cunyada Isabel un deute de 10 lliures, que era el que encara restava del dot aportat per ella als Ubac quan es maridà amb Ramon II.¹⁹²

Sembla que fou pare de Berenguer i Miquel d'Ubac.

Berenguer d'Ubac

Creiem que fou l'hereu del seu pare. Estigué casat amb Caterina Aguiló i fou pare de Francesc i Bernat d'Ubac i Aguiló.

El 15 de juny de 1594 reconegué a Bernat de Boixadors, senyor de Vallmoll, que tenia per a ell una finca al terme de Valls, coneguda com la Torre de n'Ubac, per la qual li pagava cens.¹⁹³

Mateu Català, el 14 de setembre de 1603, li reconegué un deute de 8 ducats per un ruc que li havia venut.¹⁹⁴

La darrera notícia que en tenim és del 8 de març de 1609 en què nomenà procurador Francesc Marsans, causídic de Barcelona.¹⁹⁵

Miquel d'Ubac

Estigué casat amb Joana i ja era mort el 30 de juny de 1600, en què el seu fill Jaume contragué matrimoni amb la valenca Paula Pinós, filla de Jaume Pinós, paraire, i de Margarida.¹⁹⁶

190. AHAT. Valls. Reg. 89. s/f.

191. AHAT. Valls. Reg. 173. s/f.

192. AHAT. Valls. Reg. 88. s/f.

193. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 76, 223.

194. AHAT. Valls. Reg. 216. f. 402.

195. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 104. f. 61v.

196. AHAT. Valls. Matrimonis, 1597-1662. f. 39.

Els fills de Berenguer d'Ubac

Li coneixem dos fills: Francesc i Bernat.

Francesc d'Ubac i Aguiló

Era l'hereu i el 28 d'octubre de 1601 establí capítols matrimonials amb la vallenca Susagna Vives, filla de Gaspar i Esperança Vives, que li aportà un dot de 225 lliures.¹⁹⁷

Morí sense deixar descendència a finals dels anys quaranta i els seus béns passaren al seu germà Bernat.¹⁹⁸

Bernat d'Ubac i Aguiló

Es casà amb Clara Alomar¹⁹⁹ i totes les notícies que en tenim corresponen a alienacions de finques efectuades entre el desembre de 1619 i el gener de 1648. En total sis propietats que li permeteren ingressar un total de 339 lliures.²⁰⁰

Ramon III d'Ubac i Alomar

És fill i hereu de Bernat d'Ubac i es casà amb Teresa Soler. El trobem documentat entre els anys 1648 i el 1683.²⁰¹

Morí abans que la seva esposa i aquesta, un cop vídua, contragué segones noces amb Josep Puigredó, pagès de Valls.²⁰²

Tenia una germana, el nom de la qual desconeixem, que es maridà amb Joan Vives, adroguer aveïnat a Barcelona.²⁰³

Els fills de Ramon III d'Ubac

En coneixem dos: Ramon i Joan d'Ubac i Soler.

Ramon IV d'Ubac i Soler

El 6 de desembre de 1676 establí capítols matrimonials amb Maria Vives, filla de Gabriel Vives, pagès de Torrelles, i d'Isabel,

197. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 116, f. 231.

198. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 379, f. 9.

199. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 392, document solt.

200. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 206, f. 508; 356, f. 165v; 367, f. 91v, 94 i 97v; 379, f. 12.

201. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 384, f. 123; 469, f. 180.

202. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 546, f. 43.

203. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 525, f. 1.

la qual aportà al matrimoni un dot de 350 lliures,²⁰⁴ a les quals s'han d'afegir les 200 que li deixà en el seu testament Teresa Vives, muller de Francesc de Montserrat i Vives, les quals li foren pagades per aquest i la seva filla Gertrudis (hereva de la seva mare) el 8 de març del 1677.²⁰⁵

Joan d'Ubac i Soler

Era professor de filosofia. El 23 d'abril de 1670 donà poders al seu padastre, Joan Puigredó, per administrar la hisenda que tenia a Valls (una vinya de tres jornals i una casa al carrer de Vilafranca).²⁰⁶

ALTRES NOBLES

Dins de l'apartat "Altres nobles" agrupem un conjunt de nobles que durant un període més o menys llarg de la seva vida tingueren residència oberta a Valls, per la qual cosa hom els considerava com a veïns de la vila.

Ens referim, concretament, a Galceran d'Aiguaviva, Francesc de Bac, Carles de Martí i Pol, Martí-Joan de Montbui, Antoni de Potau i Vidal, Rafael de Prunera i Carbonell, Lluís de Saiol i de Barberà i Joan-Jacint de Voltor.

Galceran d'Aiguaviva

Era senyor d'Aiguaviva i hereu universal del tintorer vallenc Bernat Mestre. L'hem trobat domiciliat a Valls el juliol de 1517.²⁰⁷

Francesc de Bac

El donzell Francesc de Bac vivia a Valls en els primers anys del segle XVII. El 18 de novembre de 1609 reconegué a Antoni Pasqual, botiguer de teles vallenc, un deute de 10 ducats per roba presa en la seva botiga.²⁰⁸

204. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 557, f. 64.

205. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 546, f. 43.

206. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 514, f. 84v.

207. AHAT. Valls. Reg. 77, s/f.

208. AHAT. Valls. Reg. 224, f. 594.

Carles de Martí i Pol

Era senyor de Seguer (Conca de Barberà) i en els anys setanta i vuitanta del sis-cents el trobem aveïnat a Valls.

El 19 de març de 1679 es desprengué a favor de Martí Ferrando, pagès de Valls, natural de Montagut, d'una masia de 140 jornals i quatre peces de terra al terme de Salmella (heretades dels seus avantpassats) pel preu total de 500 lliures, que li fou pagat amb la creació d'un censal.²⁰⁹

Pel desembre de 1682 reconegué a Josep Benet, sastre de Reus, que li havia lluit un censal d'un centenar de lliures.²¹⁰

Martí-Joan de Montbui

El donzell Martí-Joan de Montbui era de Vilafranca del Penedès, però, en el darrer quart del segle XVI, vivia a Valls.²¹¹

*Antoni de Potau i Vidal*²¹²

Era fill de Joan de Potau i Jover (Sarral, 1633-1698) i de Paula Vidal i Morlans.²¹³ Fou batejat a Valls, el 15 de desembre de 1656, i morí a Tarragona vers el 1714, ja que va atorgar el seu testament el 13 d'abril de 1719, davant el notari Rafael Lluç.²¹⁴

El 23 d'abril de 1670 féu capítols matrimonials a Valls amb la tarragonina Tecla d'Osset i Brocà, filla de Joan d'Osset i Torrents i de Tecla Brocà i Enveja, amb la qual es mullerà cinc dies més tard.²¹⁵

La parella residí inicialment a Valls —en una casa del carrer de la Cort adquirida amb diners de Tecla—, després a Sarral i, finalment, a Tarragona, on, el 1702, Antoni de Potau era conseller de la mà major.²¹⁶

209. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 547, f. 80.

210. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 570, f. 482v.

211. AHAT. Valls. Reg. 195, s/f.

212. El llinatge Potau és originari de Sarral, on ja apareix en el fogatge de 1497. L'ennobliment els arribà el 2 de juny de 1656 en què Felip IV atorgà a Antoni de Potau i Moles el privilegi de cavaller, com a premi a la seva actuació a favor de la causa filipista durant la guerra dels Segadors.

213. J. TEIXIDÓ MONTALA, "Notícia dels Potau de Sarral", dins DD.AA. *I recull de treballs El Baluard* (Sarral: El Baluard 1997), 165.

214. *Ibid.*, 168.

215. AHT. Registre d'hipoteques. Tarragona, 23, f. 79.

216. Teixidó, "Notícia", 168 i 170.

L'etapa val·lenca dels Potau-Osset fou curta, només durà uns anys, ja que el setembre de 1674 els trobem establerts a Sarral.²¹⁷ Momentàniament dubtaren on establir-se de manera definitiva i per això mantingueren uns anys la casa de Valls, però, el 17 de gener de 1677, "*per no habitar ni tenir esperanças de poder habitar*", es decidiren a desprendre-se'n i la vengueren a Carles de Martí, del Pont d'Armentera, per un miler de lliures.²¹⁸

Tecla d'Osset, que, el 31 d'agost de 1670, havia aportat en dot als Potau l'extens patrimoni dels Osset,²¹⁹ morí abans del 4 de novembre de 1670, ja que en aquesta data Antoni de Potau apareix com a administrador dels béns de la seva difunta muller i dels seus fills Pau, Antoni i Carles de Potau i d'Osset.²²⁰

Rafael de Prunera i Carbonell

Era donzell. El trobem residint a Valls el 4 d'abril de 1609, en què reconegué a Joan Giol, blanquer de València, un deute de 700 lliures, que fou liquidat amb la creació a favor del creditor d'un censal per aquell import.²²¹

Lluís de Saiol i de Barberà

A aquest senyor de Querol el trobem establert a Valls en els anys noranta del segle XVII.²²²

Joan-Jacint de Voltor

Aquest donzell era fill de Joan Voltor i germà de Josep Voltor, mercader de l'Espluga de Francolí.²²³

El 4 de gener de 1640 sortí de Valls, vers la frontera de França, per participar en la guerra de Salses, aleshores ja a punt d'acabar.²²⁴

217. AHT. Protocols de Sarral. Reg. 3546, f. 161.

218. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 472, f. 46.

219. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 459, f. 218v.

220. AHT. Protocols de Tarragona. Reg. 4652, f. 221.

221. AHAT. Valls. Reg. 24, f. 204v.

222. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 585, f. 438.

223. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 372, s/f.

224. ALENTORN, *Els val·lencs*, 17.

Es casà dos cops i el segon ho féu amb la tarragonina Isabel de Freixa, filla de Jeroni i Leocàdia de Freixa, però no aconseguí deixar descendència.²²⁵

Féu testament el 28 d'agost de 1643, en què designà hereu el seu nebot Joan Voltor, fill del seu germà Josep.²²⁶

225. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 384, s/f.

226. AHCV. Protocols de Valls. Reg. 464, f. 119.